

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

**ДЕКАН
ЕКОНОМІЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ**

_____ А.Д. Діброва

“__14_” ____06____ 2016 р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни

«Теорія бухгалтерського обліку»

для підготовки фахівців галузі знань 07 „Управління та адміністрування”
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

КИЇВ – 2016

ЗМІСТ

Робоча програма навчальної дисципліни

Конспекти лекцій

Підручники, навчальні посібники, методичні матеріали щодо вивчення дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету
_____ А.Д. Діброва
“ 14 ” _____ 06 _____ 2016 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри бухгалтерського
обліку і аудиту
Протокол № 8 від « 02 » 06 2016 р.
Завідувач кафедри
_____ Є.В. Калюга

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія бухгалтерського обліку

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ **071 “Облік і оподаткування”** _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

факультет _____ **Економічний** _____

(назва факультету)

Розробники: _____ д.е.н., професор Калюга Євгенія Василівна _____

_____ к.е.н., доцент Гуренко Тамара Олексіївна _____

Київ – 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Теорія бухгалтерського обліку

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Напрямок підготовки	(шифр і назва)	
Спеціальність	071 “Облік і оподаткування” (шифр і назва)	
Спеціалізація		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	- (назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2016	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	60 год.	год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у студентів сучасної системи знань про концептуальні засади бухгалтерського обліку, основи методології обліку господарської діяльності, основи техніки бухгалтерського обліку, підходи до організації обліку на підприємстві та засади керівництва бухгалтерським обліком в Україні.

Завданням дисципліни є оволодіння принципами бухгалтерського обліку, забезпечення засвоєння методичних підходів, що використовуються в бухгалтерському обліку для відображення інформації про господарську діяльність, набуття навиків застосування технічних прийомів реєстрації облікової інформації, формування уявлення про повний цикл обробки облікової інформації: від первинної фіксації господарських операцій до складання фінансової звітності;

дати загальне розуміння значення фінансової звітності та основ організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність бухгалтерського обліку та історичні аспекти його становлення;
- принципи, на яких ґрунтується бухгалтерський облік;
- предмет і метод бухгалтерського обліку;
- сутність елементів методу бухгалтерського обліку (документація та інвентаризація; оцінку та калькуляцію; бухгалтерські рахунки та подвійний запис; бухгалтерський баланс);
- порядок відображення в обліку основних господарських процесів: створення підприємства, постачання, виробництво, збут;
- зміст облікової реєстрації;
- сутність та основні принципи управлінського обліку;
- основи організації бухгалтерського обліку.

вміти:

- заповнювати первинні документи, оборотні та шахові відомості, сальдові відомості, журнали, головну книгу та форми фінансової звітності;
- робити звірку оборотних відомостей по синтетичних і аналітичних рахунках; здійснювати перенесення та порівняння даних реєстрів та форм бухгалтерського обліку;
- проставляти кореспонденцію рахунків; відкривати і закривати рахунки;
- розуміти процеси постачання, виробництва та реалізації продукції, товарів, робіт, послуг; розрізняти дебіторську і кредиторську заборгованість та робити відповідні висновки.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- скороченого терміну денної форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Предмет та метод бухгалтерського обліку														
Тема 1. Бухгалтерський облік в сучасній системі управління суб`єктом господарювання	1	4	1	1			2							
Тема 2. Предмет та метод бухгалтерського обліку	1/2	6	2	2			2							
Тема 3. Бухгалтерський баланс	3	7	1	2			4							
Тема 4. Рахунки бухгалтерського	4	10	2	2			6							

обліку і подвійний запис														
Тема 5. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку	5	9	2	1			6							
Тема 6. Первинне спостереження господарських операцій	6	8	2	2			4							
Тема 7. Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку	7	6	1	1			4							
Тема 8. Вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку: оцінка і калькулювання	7/8	4	1	1			2							
Тема 9. Облікові реєстри та форми ведення бухгалтерського обліку	8/9	8	2	2			4							
Разом за змістоим модулем 1		62	14	14			34							
Змістовий модуль 2. Облік активів: класифікація, оцінка, рахунки та взаємозв'язок з балансом														
Тема 1. Облік процесу придбання та використання активів	9/10	14	4	4			6							
Тема 2. Облік грошових коштів	11/12	14	4	4			6							
Тема 3. Облік дебіторської заборгованості	13/14	14	4	4			6							
Тема 4. Облік необоротних активів	15/16	16	4	4			8							
Разом за змістовим модулем 2		58	16	16			26							
Усього годин		120	30	30			60							
Курсовий про-ект (робота) з _ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин		120	30	30			60							

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Бухгалтерський облік в сучасній системі управління суб'єктом господарювання	1
2	Предмет та метод бухгалтерського обліку	2
3	Бухгалтерський баланс	1
4	Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис	2
5	Класифікація рахунків бухгалтерського обліку	2
6	Первинне спостереження господарських операцій	2
7	Інвентаризація, як елемент методу бухгалтерського обліку	1
8	Вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку: оцінка і калькулювання	1
9	Облікові реєстри та форми ведення бухгалтерського обліку	2
10	Облік процесу придбання та використання активів	4
11	Облік грошових коштів	4
12	Облік дебіторської заборгованості	4
13	Облік необоротних активів	4

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачені	

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання:

1. Форми бізнесу та їх сутність та місце в системі господарського обліку.
2. Бухгалтерський облік, його суть в суспільному виробництві та місце в системі господарського обліку.
3. Види господарського обліку та їх взаємозв'язок.
4. Вимоги до бухгалтерського обліку.
5. Облікові вимірники та їх застосування в бухгалтерському обліку.
6. Користувачі бухгалтерської інформації.
7. Функції та завдання бухгалтерського обліку.
8. Суб'єкти бухгалтерського обліку.
9. Предмет бухгалтерського обліку.
10. Система об'єктів бухгалтерського обліку та їх класифікація.
11. Господарські процеси як об'єкт бухгалтерського обліку.

12. Типи господарських операцій, що викликають зміни в об'єктах бухгалтерського обліку.
13. Стадії облікового процесу та їх взаємозв'язок з елементами бухгалтерського обліку.
14. Баланс як елемент методу бухгалтерського обліку: сутність, складові, мета завдання.
15. Актив і пасив балансу: структура і призначення.
16. Зміни в балансі внаслідок здійснення господарських операцій.
17. Рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та побудова.
18. Активні та пасивні рахунки: поняття, призначення і побудова.
19. Відображення операцій на рахунках методом подвійного запису.
20. Синтетичні і аналітичні рахунки та їх взаємозв'язок.
21. Узагальнення даних про об'єкт в оборотних відомостях синтетичних і аналітичних рахунків.
22. Взаємозв'язок бухгалтерських рахунків з об'єктами обліку та балансом.
23. Поняття та необхідність ведення позабалансового обліку.
24. Характеристика позабалансових рахунків.
25. Відображення операцій на позабалансових рахунках.
26. Принципи класифікації бухгалтерських рахунків.
27. Класифікація рахунків за економічним змістом.
28. Класифікація рахунків за призначенням та структурою.
29. План рахунків бухгалтерського обліку та його характеристика.
30. Документація як елемент методу бухгалтерського обліку.
31. Класифікація документів.
32. Інвентаризація, як елемент методу бухгалтерського обліку.
33. Принципи та методика проведення інвентаризації.
34. Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності.
35. Сутність і значення вартісної оцінки.
36. Оцінка як система вартісного вимірювання.
37. Калькуляція в системі бухгалтерського обліку.
38. Виникнення форм бухгалтерського обліку та їх розвиток.
39. Облікові реєстри та їх класифікація.
40. Основні форми ведення бухгалтерського обліку та їх характеристика.
41. Способи виявлення і виправлення помилок в облікових реєстрах.
43. Виробничі запаси, критерії їх визнання, класифікація та оцінка.
44. Облік надходження виробничих запасів.
45. Облік витрачання виробничих запасів.
46. Облік транспортно-заготівельних витрат.
47. Облік напівфабрикатів.
48. Облік готової продукції.
49. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.
50. Облік грошових коштів на рахунках у банку.
51. Облік безготівкових розрахунків.
52. Облік безготівкових розрахунків

53. Дебіторська заборгованість, критерії її визначення, класифікація та оцінка.

54. Облік довгострокової дебіторської заборгованості.
55. Облік поточної дебіторської заборгованості.
56. Облік безнадійної дебіторської заборгованості.
57. Облік основних засобів.
58. Облік амортизації основних засобів.
59. Порядок проведення інвентаризації основних засобів.
60. Облік орендованих основних засобів.
61. Облік інших необоротних матеріальних активів.
62. Облік нематеріальних активів.

Комплекти тестів:

Питання 1. Що є основою управлінського обліку?

1. Фінансовий облік.
2. Податковий облік.
3. Виробничий облік.
4. Статистичний облік.

Питання 2. – це письмовий доказ фактичного здійснення господарської операції і права на її здійснення. (Вписати правильну відповідь)

Питання 3. Приклади внутрішніх документів:

1. звіт про використання грошових коштів;
2. табель обліку робочого часу;
3. рахунок-фактура;
4. інвентаризаційна картка;
5. платіжне доручення.

Питання 4. Яким є рахунок 79 «Фінансові результати»?

1. Порівняльним.
2. Калькуляційним.
3. Фінансово-результативним.
4. Збірно-розподільчим.

Питання 5. Вказати кореспонденцію рахунків: «Як оприбутковують лишки виробничих запасів?» (Вписати правильну відповідь одним словом)

Питання 6. При якій формі частина облікового апарату з методичних питань підпорядкована головному бухгалтеру, а з адміністративних питань - господарському керівнику:

1. централізованій;
2. децентралізованій;
3. змішаній;
4. частково централізованій.

Питання 7. Як називається проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отримання коштів від реалізації продукції?

1. Операційний цикл.
2. Цикл формування капіталу.
3. Термін комерційного кредиту.

4. Термін зберігання запасів.

Питання 8. Що таке процес постачання?

1. Сукупність господарських операцій, пов'язаних з виготовленням продукції.
2. Сукупність господарських операцій із забезпечення підприємства необхідними для виробництва продукції предметами праці
3. Сукупність операцій, пов'язаних зі збутом продукції іншим підприємствам і організаціям.
4. Спосіб вираження господарських ресурсів у грошовому вимірнику.

Питання 9. Сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері:

1. нематеріальні активи;
2. основні засоби;
3. грошові кошти;
4. оборотні активи.

Питання 10. Активи відображаються за сумою сплачених коштів, а зобов'язання – за сумою надходжень, отриманих в обмін на зобов'язання- це:

1. очікувана вартість;
2. теперішня вартість;
3. справедлива вартість;
4. історична собівартість.

Питання 11. Виберіть відповідну пару.

1	Зміни в пасиві	А	Нарахований єдиний внесок
2	Збільшення підсумку балансу	Б	Утримання ПДФО із зарплати
3	Зміни в активі	В	Розрахунки з бюджетом
4	Зменшення підсумку балансу	Г	Сплачені придбані запаси за готівку

Питання 12. За якою ознакою складені журнали?

1. За дебетовою.
2. За кредитовою.
3. За змішаною.
4. За грошовою.

Питання 13. До первісної вартості запасів не включаються:

1. ТЗВ та витрати на оплату праці;
2. витрати на збут та адміністративні витрати;
3. % за користування позики та нестачі запасів;
4. суми непрямих податків у зв'язку придбання.

Питання 14. Групування в поточному обліку однорідних операцій здійснюється за допомогою:

1. калькуляції;
2. системи рахунків;
3. первинних документів;
4. вірна відповідь відсутня.

Питання 15. Грошовий вираз вартості продукції, товарів і послуг називається:

1. ціною;

2. собівартістю;
3. оцінкою;
4. калькулюванням.

Питання 16. Яка оцінка господарських засобів забезпечує їх реальність у бухгалтерському обліку підприємства?

1. Виробнича оцінка.
2. Оцінка за договірними цінами.
3. Оцінка за комерційними цінами.
4. Оцінка за фактичною собівартістю.

Питання 17. Виберіть відповідну пару.

1	Вилучені засоби	А	Засоби, які повністю використовуються в одному виробничому циклі
2	Засоби невиробничої сфери	Б	Засоби, що безпосередньо не беруть участі у процесі виробництва
3	Оборотні засоби	В	Відрахування з прибутку

Питання 18. До загальної вартості активів у Балансі підприємства не включають:

1. залишкову вартість основних засобів;
2. первісну вартість основних засобів;
3. справедливу вартість поточних біологічних активів;
4. залишкову вартість довгострокових біологічних активів.

Питання 19. Що списують на збитки підприємства?

1. Втрати майна в результаті стихійного лиха.
2. Надлишки сировини.
3. Втрати майна, які відшкодовуються із зарплати винних осіб.

Питання 20. До собівартості запасів не включають:

1. понаднормові втрати;
2. недостачі запасів;
3. витрати на збут;
4. адміністративні витрати.

Питання 21. Які класи Плану рахунків обов'язкові для всіх підприємств:

1. 1 – 7;
2. 1 – 8;
3. 1 – 6;
4. всі класи.

Питання 22. Вказати кореспонденцію рахунків: «Надійшли матеріали від постачальника».

1. Дебет 63 Кредит 20.
2. Дебет 20 Кредит 63.
3. Дебет 20 Кредит 36.
4. Дебет 36 Кредит 70.

Питання 23. Вказати кореспонденцію рахунків: «Розрахунок з постачальником за матеріали за рахунок кредиту».

1. Дебет 63 Кредит 31.
2. Дебет 30 Кредит 36.

3. Дебет 63 Кредит 60.

4. Дебет 64 Кредит 63.

Питання 24. Грошові кошти це:

1. готівка в касі;
2. кошти на поточному рахунку;
3. депозити до запитання;
4. всі варіанти вірні.

Питання 25. Малоцінні швидкозношувані предмети, строк використання яких більше одного року відносять до:

1. виробничих запасів;
2. основних засобів;
3. нематеріальних активів;
4. вірна відповідь відсутня.

Питання 26. До первісної вартості запасів не включаються:

1. транспортно-заготівельні витрати та витрати на оплату праці;
2. витрати на збут та адміністративні витрати;
3. відсотки за користування позики та нестачі запасів;
4. суми непрямих податків у зв'язку придбання;
5. варіанти 2, 3;
6. варіанти 2, 3, 4.

Питання 27. Що таке господарський облік?

1. Якісна характеристика господарських процесів і їх результатів.
2. Спосіб спостереження за господарськими процесами.
3. Спосіб правильного розподілу матеріальних благ і вартісне відбиття всіх етапів діяльності.
4. Кількісне відображення і якісна характеристика господарських процесів для контролю, їх розвитком і керівництва ними.

Питання 28. Що являє собою бухгалтерський баланс?

1. Одна із форм річного звіту.
2. Спосіб групування і співставлення засобів і їх джерел.
3. Рівність, рівновага.
4. Важливий звітний документ.

Питання 29. Що є здатність швидко розраховуватись в часі з сторонніми організаціями?

1. Платоспроможність.
2. Прибутковість.
3. Ліквідність.
4. Оборотність.

Питання 30. Відпуск матеріалів зі складу:

1. здійснюється за накладною;
2. здійснюється за лімітно-забірною карткою;
3. здійснюється за карткою руху матеріалів;
4. здійснюється за рахунком-фактурою.

Зразок комплекта для визначення рівня засвоєння знань студента

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Бакалавр Напряму підготовки Облік і аудит	Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту 2015-2016 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)»	Затверджую В. о. зав. кафедри (підпис) Калюга Є.В. 26. 04. 2016 р.

Екзаменаційні запитання

1. Класифікація господарських засобів за складом і розміщенням.

2. Задача.

На підставі наведених даних провести групування засобів підприємства за видами та джерелами їх утворення. Дані оформити у вигляді таблиці, яка наведена нижче.

Показники для виконання: резервний капітал – 7200 грн.; готівка в касі підприємства – 500 грн.; програмне забезпечення – 2760 грн.; мед товарний – 3225 грн.; витрати під урожай наступних періодів – 410 грн.; виробниче приміщення – 4630 грн.; знос основних засобів – 1000 грн.; безоплатно одержані активи – 5420 грн.; будівельні матеріали – 670 грн.; заборгованість закупівельних організацій – 2650 грн.; заборгованість підприємства підзвітній особі – 350 грн.; внески акціонерів до статутного капіталу – 1040 грн.; кредит банку довгостроковий – 2410 грн.; заборгованість постачальнику за матеріали – 4460 грн.; товари – 3385 грн.; збиток непокритий – 500 грн.; цільове фінансування – 6100 грн.; зобов'язання по заробітній платі – 2250 грн.; грошові кошти на поточному рахунку банку – 11500 грн.

Структура господарських засобів та джерел їх утворення

№ п/п	Господарські засоби	Джерела їх утворення
1		
2		
і т. д.		

Тестові завдання різних типів

1. – це письмовий доказ фактичного здійснення господарської операції і права на її здійснення. (У бланку вписати правильну відповідь одним словом)

2. Кількісне відображення і якісна характеристика господарських процесів для контролю їх розвитком – це:

1. управлінський облік;
2. господарський облік;
3. статистичний облік;
4. фінансовий облік.

3. Сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері:

1. нематеріальні активи;
2. основні засоби;
3. грошові кошти;
4. оборотні активи.

4. Інвентаризація, яка проводиться в усіх матеріально-відповідальних осіб:

1. часткова; 2. повна; 3. ревізійна; 4. основна.			
5. До первісної вартості запасів не включаються: 1. транспортно-заготівельні витрати та витрати на оплату праці; 2. витрати на збут та адміністративні витрати; 3. відсотки за користування позики та нестачі запасів; 4. суми непрямих податків у зв'язку придбання; 5. варіанти 2, 3; 6. варіанти 2, 3, 4.			
6. Необхідно визначити невідомі суми.			
Дт Паливо Кт			
С-до поч. 225			
1) 1460		2) 412	
4) 145		3) ?	
Об. ?		Об. ?	
С-до кін. 195			
1. 3) 1643; Об (Дт) – 1830; Об (Кт) – 412.			
2. 3) 1193; Об (Дт) – 1605; Об (Кт) – 1605.			
3. 3) 1635; Об (Дт) – 1605; Об (Кт) – 1223.			
4. 3) 1223; Об (Дт) – 1605; Об (Кт) – 1635.			
7. Приклади невиробничої сфери:			
1. устаткування клубу; 2. магазин; 3. гуртожиток; 4. устаткування магазину; 5. трактор;	6. дитячий садок; 7. устаткування стадіону; 8. варіанти 1, 6, 7; 9. варіанти 2, 3, 4; 10. варіанти 1, 2, 3, 6, 7.		
8. Виберіть відповідну пару.			
1	Зміни в пасиві	А	Нарахований єдиний соціальний внесок
2	Збільшення підсумку балансу	Б	Утримання єдиного соціального внеску із зарплати
3	Зміни в активі	В	Розрахунки з бюджетом
4	Зменшення підсумку балансу	Г	Списані матеріали на виробництво
1. 1 – Б 2 – А 3 – Г 4 – В			
2. 1 – В 2 – А 3 – Г 4 – Б			
3. 1 – А 2 – Г 3 – Б 4 – В			
4. 1 – Г 2 – Б 3 – В 4 – А			
9. Визначити кореспонденцію рахунків до господарської операції: «Надійшли матеріали від постачальника».			
1. Дебет 63 Кредит 20 2. Дебет 20 Кредит 63 3. Дебет 20 Кредит 36 4. Дебет 36 Кредит 70			
10. Визначити кореспонденцію рахунків до господарської операції: «Здійснено розрахунок з постачальником». (У бланку вписати правильну кореспонденцію)			

8. Методи навчання.

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – презентація, демонстрація, ілюстрація, документація; практичні – розв’язування задач, вирішення ситуаційних вправ, оформлення документації.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

9. Форми контролю.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять та в процесі здійснення самостійної роботи за такими напрямками: експрес-опитування, тести, розрахункові завдання, задачі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів. Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю та модульної контрольної роботи.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6 з табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Калюга Є.В. Бухгалтерський облік (загальна теорія) : Навчальний посібник / Є.В. Калюга, М.М. Коцупатрий, Т.О. Гуренко. – К. : КНЕУ, 2015. – 418 с.

2. Калюга Є.В., Гуренко Т.О. Навчальний посібник для проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» для студентів денної форми навчання напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». – К. : Вид-во Українського філософсько-педагогічного центру, 2015. – 235 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку. – Житомир: ЖІТІ, 2006. – 444 с.

2. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. / за заг. ред. к.е.н., доц. Н.М. Сіренко. – Миколаїв : МДАУ, 2010. – 439 с.

3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. – К., 2000. – 250 с.

4. Верига Ю.А. Фінансовий облік [текст]: навч. посіб. / Ю.А. Верига, Т.В. Гладких, М.М. Орищенко.- К.: «Центр учбової літератури», 2012. - 438 с.

5. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: Навч. посіб. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури», 2010. – 488 с.

6. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: Навч. посіб. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури», 2012. – 400 с.

7. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16. 07. 1999 р. № 996 – XIV.

8. Інструкція „Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій”, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.

9. Калюга Є. В., Гуренко Т.О. Практикум для проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит». К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2014. – 226 с.

10. Калюга Є.В., Гуренко Т.О. Методичні вказівки та завдання для проведення практичних занять та виконання контрольної роботи з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». – К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2014 р. – 113 с.

11. Крупка Я.Д. Фінансовий облік: підручник / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.Я. Микитюк та ін. – К.: Хайтек-Прес, 2011. – 544 с.

12. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит» – Одеса: ОНЕУ, 2012.–. 670 с.

13. Михайлов М.Г. Бухгалтерський облік (теорія): Навч. посіб. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури», 2007. – 248 с.

14. „План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України.

16. Постанова „Про затвердження програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів” від 28 жовтня 1998 р. № 1706. Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів.

17. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 688 с.

18. Сук Л.К., Сук Л.К. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 507 с.

19. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – К.: Знання, 2012. – 647с.

20. Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: Каравела; Піча Ю.В., 2009. – 624 с.

21. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – К.: Алерта, 2006. – 1080 с.

22. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – К.: Алерта, 2011. – 1042 с.

23. Чацкіс Ю.С. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури», 2011. – 528 с.

24. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку. – К.: Знання, 2015. – 572 с.

Допоміжна

1. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: Підручник. / За ред. В.Я. Амбросова. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 896 с.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": затв. наказом Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 28.02.2013 р. № 336/228684

3. Облік сільськогосподарської діяльності: Навчальний посібник / За ред. Жука В.М. – К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. – 368 с.

4. Островерха Р. Е. Організація обліку : навч. посіб. / Р. Е. Островерха. – К.: ЦУЛ, 2012. – 568 с.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах": затв. наказом Мінфіну України від 28.05.1999 р. № 137 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 21.06.1999 р. № 392/3685 (зі змінами та доповненнями).

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": затв. наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 18.05.2000 р. № 288/4509 (зі змінами та доповненнями).

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": затв. наказом Мінфіну України від 20.10.1999 р. № 248 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 02.11.1999 р. № 751/4044 (зі змінами та доповненнями).

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід": затв. наказом Мінфіну України від 29.11.1999 р. № 290 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 14.12.1999 р. № 860/4153 (зі змінами та доповненнями).

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати": затв. наказом Мінфіну України від 31.12.1999 р. №318 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 19.01.2000 р. № 27/4248 (зі змінами та доповненнями).

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток": затв. наказом Мінфіну України від 28.12.2000 р. № 353 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 20.01.2001 р. № 47/5238 (зі змінами та доповненнями).

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва": затв. наказом Мінфіну України від 25.02.2000 р. № 39 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 25.03.2000 р. № 161/4382 (зі змінами та доповненнями).

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам": затв. наказом Мінфіну України від 28.10.2003 р. № 601 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 10.11.2003 р. № 1025/8346.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 "Діяльність, що припиняється": затв. наказом Мінфіну України від 07.11.2003 р. № 617 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 17.11.2003 р. № 1054/8375 (зі змінами та доповненнями).

14. Ткаченко, Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – 6-те вид., доповн. і перероб. – К. : Алерта, 2013. – 982 с.

15. Хомин П.Я., Журавель Г.П. Звітність підприємств. – Навч. посіб. – К.: ВД Професіонал, 2006. – 656 с.

13. Інформаційні ресурси

1. www.libary.if.ua
2. www.elbook.com
3. www.libr.org.ua
4. www.zakon.rada.gov.ua
5. <http://buhgalter911.com>
6. Облік і фінанси АПК. Бухгалтерський портал <http://magazine.faaf.org.ua/>
7. Газета «Все про бухгалтерський облік» <http://vobu.kiev.ua>
8. Газета «Урядовий кур'єр» <http://www.ukurier.gov.ua/>
9. Електронна бібліотека <http://pidruchniki.com.ua/>

КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Бухгалтерський облік в сучасній системі управління суб'єктом господарювання

План

1. Форми бізнесу та їх сутність та місце в системі господарського обліку.
2. Види господарського обліку та їх взаємозв'язок.
3. Вимоги до бухгалтерського обліку.
4. Облікові вимірники та їх застосування в бухгалтерському обліку.
5. Користувачі бухгалтерської інформації.
6. Функції та завдання бухгалтерського обліку.
7. Суб'єкти бухгалтерського обліку.

Господарський облік, його місце в суспільному виробництві: роль і значення господарського обліку для узгодження процесів постачання, виробництва, збуту; види інформації – нормативна, планова, облікова, аналітична; стадії господарського обліку – фіксація фактів господарської діяльності на матеріальних інформаційних носіях, вимірювання кількісних характеристик господарських процесів та змін в об'єктах, групування інформації в первинних документальних носіях за необхідними ознаками, передача проміжної і результативної інформації до центрів прийняття управлінських рішень і відповідальності; застосування систем на шляху реформування господарського обліку – перечетна, перечетна боргова, проста, подвійна, італійська, англійська, об'єднана подвійна та італійська, російська троїчна; види бухгалтерського обліку – оперативний, статистичний, бухгалтерський, їх характеристика та взаємозв'язок; поділ бухгалтерського обліку на фінансовий, управлінський та податковий, їх характеристика та взаємозв'язок; вимірники, що застосовуються в бухгалтерському обліку – натуральні, трудові, грошові та їх характеристика.

Цілі, задачі та вимоги до бухгалтерського обліку: створення вірогідної та достатньої інформації для планування, контролю, аналізу, регулювання в оперативному, поточному та стратегічному режимах; здійснення контролю – попереднього, поточного та наступного; здійснення комерційної таємниці; вимоги до бухгалтерського обліку – повнота, вірогідність, аналітичність, своєчасність, оперативність, точність, еластичність, економічність.

Принципи побудови та функціонування системи бухгалтерського обліку: визначення принципів бухгалтерського обліку, їх склад – обачність, суцільне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування і відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність.

Облік, як галузь наукових знань: місце бухгалтерського обліку в системі економічних та юридичних наук; постійний розвиток бухгалтерського обліку як в організаційному, так і в змістовному відношенні.

Розвиток наукової облікової думки: основні періоди розвитку бухгалтерського обліку та їх характеристика – з моменту виникнення товарно-грошових відносин до кінця XVIII ст., з кінця XVIII ст. до кінця XIX ст., кінець XIX ст. і початок XX ст., з початку XX ст. і до наших днів; проведення

систематизації бухгалтерського обліку Лукою Пачолі та його внесок в розвиток бухгалтерського обліку; напрямки розвитку бухгалтерського обліку.

Облікові теорії та світові бухгалтерські школи: юридичний та економічний напрямок розвитку бухгалтерського обліку; розподіл юридичного напрямку на податкову, правову, етичну і психологічну теорії; німецька та англоамериканська школи розвитку бухгалтерського обліку.

Правила і постулати в бухгалтерському обліку: визначення правил і постулатів; зміст правил бухгалтерського обліку; зміст постулатів бухгалтерського обліку.

Користувачі бухгалтерської інформації: зовнішні, внутрішні; користувачі, які мають – прямий фінансовий інтерес, непрямий фінансовий інтерес і без фінансового інтересу.

Функції бухгалтерського обліку: інформаційна, контрольна, аналітична, їх завдання і характеристика; завдання бухгалтерського обліку – забезпечення за допомогою обліку збереження майна, формування повної достовірної інформації про діяльність підприємства про майновий стан, контроль за дотриманням законодавства України при здійсненні господарських операцій та їх доцільністю, запобігання негативних результатів господарської діяльності та виявлення внутрішньогосподарських резервів, надання облікової інформації для управління.

Суб'єкти бухгалтерського обліку: визначення та характеристика суб'єктів бухгалтерського обліку, суб'єктів організації обліку, суб'єктів ведення обліку. Взаємозв'язок понять бухгалтерський облік та бухгалтерія: розуміння поняття «бухгалтерський облік» з точки зору різних наукових думок і характеристика поняття «бухгалтерія» як самостійного структурного підрозділу апарату управління; важливість бухгалтерської професії та даних бухгалтерського обліку для прийняття правильних управлінських рішень; бухгалтерська професія та її майбутнє: зміст бухгалтерської професії; вимоги до бухгалтерської професії; розвиток бухгалтерської професії.

Лекція 2. Предмет та метод бухгалтерського обліку

План

1. Предмет бухгалтерського обліку.
2. Система об'єктів бухгалтерського обліку та їх класифікація.
3. Господарські процеси як об'єкт бухгалтерського обліку.
4. Метод бухгалтерського обліку та його елементи.
5. Типи господарських операцій, що викликають зміни в об'єктах бухгалтерського обліку.
6. Стадії облікового процесу та їх взаємозв'язок з елементами бухгалтерського обліку.

Предмет бухгалтерського обліку: визначення предмету бухгалтерського обліку; стадії господарського процесу – формування капіталу, праці та її оплати, постачання, виробництво та реалізація, визначення фінансових результатів та їх взаємозв'язок; визначення операційного циклу.

Метод бухгалтерського обліку та його елементи: визначення методу вивчення явищ та методу бухгалтерського обліку; застосування в бухгалтерському обліку загальнонаукових методичних прийомів і їх характеристика – діалектичного,

історичного, систематичного методів індукції та дедукції; склад та характеристика методів бухгалтерського обліку – хронологічного та систематичного чпостереження, вимірювання господарських засобів і процесів, реєстрація і класифікація даних з метою їх систематизації, узагальнення інформації для складання фінансової звітності; елементи методу бухгалтерського обліку, їх склад і характеристика – документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, бухгалтерські рахунки, подвійний запис, бухгалтерський баланс та бухгалтерська звітність.

Система об'єктів бухгалтерського обліку та їх класифікація: визначення об'єктів бухгалтерського обліку, поділ об'єктів бухгалтерського обліку на господарські засоби та господарські процеси; класифікація господарських засобів за складом і розміщенням та джерелами формування і цільовим призначенням, їх склад і характеристика.

Типи господарських операцій, що викликають зміни в об'єктах бухгалтерського обліку: господарські операції, які змінюють структуру ресурсів підприємства та структуру джерел формування ресурсів, збільшують загальну суму ресурсів та зменшують загальну суму джерел формування ресурсів.

Стадії облікового процесу та їх взаємозв'язок з елементами бухгалтерського обліку: склад та характеристика стадій облікового процесу – фіксація господарських фактів, оцінка, групування первинних даних за системою ознак, введення результатів групування в систему бухгалтерських рахунків, складання бухгалтерського балансу та фінансової звітності.

Лекція 3. Бухгалтерський баланс

План

1. Баланс як елемент методу бухгалтерського обліку: сутність, складові, мета завдання.

2. Актив і пасив балансу: структура і призначення.

3. Зміни в балансі внаслідок здійснення господарських операцій.

Суть і побудова бухгалтерського балансу: визначення бухгалтерського балансу, активу, пасиву, статей бухгалтерського балансу.

Структура бухгалтерського балансу: поділ балансу на актив і пасив; характеристика розділів активу і пасиву балансу; порядок складання бухгалтерського балансу на підставі Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Вплив господарських операцій на зміни бухгалтерського балансу: послідовність зміни структури бухгалтерського балансу в залежності від типу господарських операцій.

Порядок читання та аналізу бухгалтерського балансу: розуміння структури бухгалтерського балансу та аналіз його статей, економічне та правове розуміння кожної статті бухгалтерського балансу, способу їх оцінки та взаємозв'язку з іншими статтями; визначення бухгалтерського балансу за структурою та віднесення його до певної галузі, організаційно-правової форми господарювання, економічного призначення продукції, порядок визначення за даними

бухгалтерського балансу наступних показників: ліквідність, фінансова стійкість, вартість власних оборотних активів тощо.

Лекція 4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

План

1. Рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та побудова.
2. Активні та пасивні рахунки: поняття, призначення і побудова.
3. Відображення операцій на рахунках методом подвійного запису.
4. Синтетичні і аналітичні рахунки та їх взаємозв'язок.
5. Узагальнення даних про об'єкт в оборотних відомостях синтетичних і аналітичних рахунків.
6. Взаємозв'язок бухгалтерських рахунків з об'єктами обліку та балансом.
7. Поняття та необхідність ведення позабалансового обліку.
8. Характеристика позабалансових рахунків.
9. Відображення операцій на позабалансових рахунках.

Рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та побудова: визначення рахунків та їх структура; дебет та кредит рахунку; активні та пасивні рахунки, їх призначення; поняття в активних та пасивних рахунках початкового сальдо, оборотів по дебету та кредиту рахунку, сальдо на кінець звітного періоду.

Метод подвійного запису: історичний аспект подвійного запису; визначення подвійного запису; поняття кореспонденції рахунків; прості і складні бухгалтерські рахунки; поняття хронологічних і систематичних записів.

Синтетичні і аналітичні рахунки та їх взаємозв'язок: поняття синтетичних і аналітичних рахунків, синтетичного та аналітичного обліку; взаємозв'язок між синтетичними і аналітичними рахунками; поняття субрахунку.

Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку: журнал реєстрації господарських операцій, його структура та порядок складання; порядок відкриття синтетичних та аналітичних рахунків; поняття оборотних відомостей призначених для синтетичних і аналітичних рахунків; оборотні відомості контокорентної та кількісно-сумової форм; взаємозв'язок між оборотною відомістю, балансом і рахунками; поняття шахової відомості, її структура і призначення.

Поняття та необхідність ведення позабалансового обліку: необхідність ведення позабалансового обліку, характеристика об'єктів, що обліковуються поза балансом; взаємозв'язок балансового та позабалансового обліку.

Характеристика позабалансових рахунків: призначення та характеристика рахунків; характеристика підгруп позабалансових рахунків – майнових, умовних прав та зобов'язань, операційно-контрольованих; порівняльна характеристика позабалансових та синтетичних рахунків; функції позабалансових рахунків.

Відображення операцій на позабалансових рахунках: організація позабалансового обліку; порядок запису операцій на позабалансових рахунках.

Лекція 5. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку

План

1. Принципи класифікації бухгалтерських рахунків.
2. Класифікація рахунків за економічним змістом.

3. Класифікація рахунків за призначенням та структурою.

4. План рахунків бухгалтерського обліку та його характеристика.

Принципи класифікації бухгалтерських рахунків: визначення класифікації рахунків; принципи класифікації рахунків – повноти, ідентифікації діяльності, істотності, мобільності; загальна характеристика класифікації рахунків за економічним змістом та призначенням і побудовою.

Класифікація рахунку стосовно балансу: загальна характеристика активних, пасивних, активно-пасивних рахунків та їх взаємозв'язок з балансом; взаємозв'язок синтетичних активних, пасивних та активно-пасивних рахунків з аналітичними активними, пасивними та активно-пасивними рахунками; загальна характеристика балансових та позабалансових рахунків та їх взаємозв'язок з балансом.

Класифікація рахунків за економічним змістом: загальна характеристика рахунків господарських засобів – активних, рахунків джерел господарських засобів – пасивних, рахунків господарських процесів – пасивних, активних.

Класифікація рахунків за призначенням та побудовою: загальна характеристика рахунків основних, регулюючих, операційних, результативних, позабалансових.

План рахунків бухгалтерського обліку та його характеристика: необхідність застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку; загальна характеристика, структура та призначення чотирьох Планів рахунків бухгалтерського обліку – для підприємств і організацій, бюджетних установ, Національного банку України, комерційних банків України.

Лекція 6. Первинне спостереження господарських операцій

План

1. Документація як елемент методу бухгалтерського обліку

2. Класифікація документів

Документація, як елемент методу бухгалтерського обліку: спостереження об'єктів бухгалтерського обліку, його сутність та класифікація – за способами технічного здійснення, способом охоплення, видами вимірників; проведення спостереження за допомогою документації і інвентаризації, як елементів методу бухгалтерського обліку; визначення документа та особливості його застосування в бухгалтерському обліку; нормативне регулювання документального оформлення господарських операцій; значення документів в господарській діяльності підприємства – підстава для здійснення господарських операцій, забезпечення контролю за їх рухом та юридичної доказовості; вимоги до оформлення документів – своєчасність оформлення, наявність встановлених реквізитів, вірогідність показників, чіткість записів, відсутність підчисток (помарок), виключення випадків викривлень; коректурний спосіб виправлення помилок; обов'язкові реквізити первинних документів; звичайні бланки первинних документів та бланки суворої звітності; вимоги до їх змісту та збереження; функції бухгалтерських документів.

Класифікація документів: класифікація документів для практичного застосування – відповідно до правил складання – доброякісні та недоброякісні; основні ознаки класифікації документів – за місцем складання, призначенням, порядком складання, способом використання, змістом; поняття документообігу та його основні стадії; фактори впливу на тривалість документообігу; поняття про графік документообігу та представлення його у вигляді схеми, таблиці, оперограми; застосування методичних прийомів перевірки документів – економічна, зустрічна, зворотний рахунок, формальна, за змістом, арифметична, експертна, логічна, нормативно-правова, контрольне порівняння, оцінка документів за даними кореспондуючих рахунків, перевірка відповідності відображених в документах операцій встановленим; способи обробки інформації – ручна, механізована, автоматична; види бухгалтерської обробки документів – групування, таксування, розцінка, контирування, включення до облікових реєстрів; поняття поточного та довготривалого збереження документів; терміни збереження документів відповідно до діючого законодавства; поняття про місцевий державний архів та знищення документів.

Лекція 7. Інвентаризація, як елемент методу бухгалтерського обліку

План

1. Інвентаризація, як елемент методу бухгалтерського обліку.
2. Принципи та методика проведення інвентаризації.
3. Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності.

Інвентаризація як елемент методу бухгалтерського обліку: визначення інвентаризації; способи проведення інвентаризації; причини, що обумовлюють проведення інвентаризації – випаровування, розпилення, всихання, недотримання умов збереження, порушення правил експлуатації, транспортування, наявність фактів розкрадання та безгосподарності, бій, лом, псування; визначено сутність і зміст інвентаризації; ціль та завдання проведення інвентаризації; передумови вирішення основних завдань інвентаризації; умови для обов'язкового проведення інвентаризації; об'єкти та суб'єкти інвентаризації; класифікація інвентаризацій.

Принципи та методи проведення інвентаризації: принципи, що застосовуються при проведенні інвентаризації; загальна методика проведення інвентаризації активів; загальна методика проведення інвентаризації зобов'язань; характеристика інвентаризаційного опису та порівняльної відомості результатів інвентаризації; порядок визначення, регулювання та відображення результатів інвентаризації в обліку; отримані результати інвентаризації – відповідність і бухгалтерських даних, нестача, лишки; умови проведення пересортування; способи регулювання виявлених при інвентаризації розбіжностей фактичної наявності об'єктів з даними бухгалтерського обліку; порядок оформлення висновків та пропозицій щодо врегулювання інвентаризаційних різниць.

Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності: типові проводки з обліку результатів інвентаризації при наявності нестач виробничих запасів, нестач основних засобів, лишків виробничих запасів; порядок відображення результатів інвентаризації у формах

фінансової звітності – т. ф. № 1 «Баланс», т. ф. № 2 «Звіт про фінансові результати», т. ф. № 3 «Звіт про рух грошових коштів», т. ф. № 4 «Звіт про власний капітал», т. ф. № 5 «Примітки до фінансової звітності».

Лекція 8. Вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку: оцінка і калькулювання

План

1. Сутність і значення вартісної оцінки.
2. Оцінка як система вартісного вимірювання.
3. Калькуляція в системі бухгалтерського обліку.

Суть і значення вартісної оцінки: визначення оцінки як узагальнення об'єктів обліку у грошовому вимірнику; види оцінки: первісна вартість, справедлива вартість, теперішня вартість, поточна собівартість, оцінка вибуття, їх характеристика, призначення та об'єкти застосування; базова категорія при оцінці активів і господарських операцій – ціна як грошове вираження вартості; елементи ціни – собівартість реалізації, накладні витрати, прибуток, податки, торговельні націнки; в основу оцінки господарських засобів покладено – оптові, роздрібні, середньозважені, розрахункові, облікові та інші ціни.

Вимоги до оцінки, які ставить бухгалтерський облік: реальність (адекватність), єдність, цілеспрямованість.

Калькуляція в системі бухгалтерського обліку: визначення калькуляції (фактичної собівартості придбаних предметів праці, виготовленої продукції (робіт, послуг); класифікація видів калькуляції: за призначенням і часом складання – попередні (проектні, планові, кошторисні), виконавчі (звітні, нормативно-звітні); за охопленням витрат або місцем здійснення – галузеві, повні, виробничі, внутрішньогосподарські, змінних витрат, технологічні; за характером виробництва – масові (періодичні), індивідуальні, проміжні; за властивостями калькуляційного об'єкта – загальні, пераметричні; за характером вихідних даних – технічні, планові, нормативні, фактичні; за методом калькулювання – позамовні, попередільні, попроцесні, нормативні.

Лекція 9. Облікові регістри та форми ведення бухгалтерського обліку

План

1. Виникнення форм бухгалтерського обліку та їх розвиток.
2. Облікові регістри та їх класифікація.
3. Основні форми ведення бухгалтерського обліку та їх характеристика.
4. Способи виявлення і виправлення помилок в облікових регістрах.

Ознаки форм ведення бухгалтерського обліку: поняття форм обліку; визначення форм ведення бухгалтерського обліку залежно від способу і техніки облікових записів, поєднання хронологічного та систематичного обліку, форм зв'язку між обліковими регістрами; вимоги до форм обліку; організація облікової роботи при різних формах обліку; система обліку, її визначення та характеристика.

Облікові регістри та їх класифікація: поняття «регістр бухгалтерського обліку»; класифікація регістрів бухгалтерського обліку – хронологічні,

систематичні, комбіновані, синтетичні, аналітичні, бухгалтерські книги, картки, вільні аркуші (відомості), односторонні, двосторонні, багатогранні, шахові; види облікових записів – прості, копіювальні, ручні, шахові, лінійно-позиційні.

Сучасні паперові форми бухгалтерського обліку: меморіально-ордерна форма обліку, її характеристика та основні принципи; форма обліку Журнал-Головна, її характеристика та сфера застосування; журнально-ордерна форма обліку, її характеристика та порядок застосування; спрощена форма обліку, її характеристика та сфера застосування.

Технологія ведення облікових записів на паперових формах бухгалтерського обліку: поняття технології бухгалтерського обліку; вимоги, що застосовуються до техніки обліку; визначення облікового циклу; поділ облікових записів на хронологічні, систематичні, синхроністичні; визначення облікової процедури; техніка виконання облікових робіт – обробка первинних документів, реєстрація документів у відповідних регістрах, узагальнення даних поточного обліку і складання балансу.

Помилки в бухгалтерських записах та способи їх виправлення: помилки в облікових регістрах – способи їх виявлення та виправлення; помилки в первинних документах - способи їх виявлення та виправлення; характеристика коректурного способу виправлення помилок, жлжаткового запису, способу «червоного сторно». Комп'ютерні форми і системи обліку: стадії розвитку обліку – книжкова, карткова, комп'ютерна; характеристика етапів комп'ютерної форми обробки даних – збирання та реєстрація первинних даних, формування масивів облікових даних, отримання регістрів синтетичного обліку, аналітичних таблиць, довідок бухгалтерських рахунків; основні принципи комп'ютерної системи обліку.

Лекція 10. Облік процесу придбання та використання активів

План

1. Виробничі запаси, критерії їх визнання, класифікація та оцінка.
2. Облік надходження виробничих запасів.
3. Облік витрачання виробничих запасів.
4. Облік транспортно-заготівельних витрат
5. Облік напівфабрикатів.
6. Облік готової продукції.
7. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів

У процесі діяльності підприємство використовує оборотні та необоротні активи. Основні та оборотні засоби підприємство одержує в результаті придбання у постачальників та інших суб'єктів господарювання на підставі двосторонніх договорів. Необоротні активи включають основні засоби, нематеріальні активи, капітальні інвестиції, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокову дебіторську заборгованість, відстрочені податкові активи, інші необоротні активи. Вони відображаються в активі балансу за розділом I «Необоротні активи».

Процес постачання є невід'ємною складовою кругообороту капіталу підприємства і полягає в забезпеченні підприємства необхідними для його діяльності засобами — сировиною та матеріалами, паливом і запасними

частинами, іншими матеріальними цінностями відповідно до укладених угод і договорів щодо матеріально-технічного забезпечення підприємства.

Підприємство купує матеріальні цінності й сплачує їхню вартість. Крім того, воно сплачує вартість витрат за доставку матеріальних цінностей на підприємство, витрати зі страхування, транспортування, розвантаження тощо. Таким чином, фактична вартість придбаних матеріальних цінностей складається з купівельної вартості та транспортно-заготівельних витрат. Основними завданнями бухгалтерського обліку придбання матеріальних цінностей є:

- правильне і своєчасне встановлення обсягів закупівлі;
- облік надходження матеріальних цінностей на підприємство;
- облік розрахунків з постачальниками за придбані засоби та підрядниками за транспортно-заготівельні витрати;
- визначення фактичної собівартості закуплених матеріальних ресурсів.

У результаті виконання цих завдань засобами бухгалтерського обліку формуються показники, необхідні для управління підприємством, а саме:

- кількість придбаних матеріальних ресурсів за номенклатурою;
- обсяг і структура придбаних матеріальних ресурсів;
- сума транспортно-заготівельних та інших витрат;
- оплата вартості придбання і транспортно-заготівельних витрат;
- загальна вартість (фактична собівартість) придбаних ресурсів.

До виробничих запасів з метою обліку відносять предмети праці, що призначені для обробки, переробки, використання у виробництві та для господарських потреб протягом операційного циклу. До них належать: сировина і матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тара і тарні матеріали, будівельні матеріали, запасні частини, інші матеріали.

До запасів також відносять малоцінні та швидкозношувані предмети, товари та ін. Сутність господарського процесу, облікові завдання, необхідні для його відображення визначають модель бухгалтерського обліку процесу постачання (придбання) та необхідні рахунки бухгалтерського обліку.

Для обліку процесу постачання використовують систему синтетичних та аналітичних рахунків. Операції з придбання матеріальних цінностей обліковують безпосередньо на рахунках обліку запасів: 20 "Виробничі запаси", 21 "Поточні біологічні активи", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети", 28 "Товари" та ін.

Основними документами, які оформлюють процес придбання матеріальних засобів, є: договір купівлі-продажу, рахунок (рахунок-фактура), накладна, товарно-транспортна накладна, прибутковий ордер, довіреність, платіжне доручення, виписка банку та ін.

Лекція 11. Облік грошових коштів

План

1. Облік грошових коштів на рахунках у банку.
2. Облік безготівкових розрахунків.
3. Облік касових операцій.

Сільськогосподарським підприємствам дозволено законодавством проводити розрахунки за рахунки з юридичними та фізичними особами за готівку. Такі розрахунки проводяться через матеріально-відповідальну особу – касира. Встановлюється ліміт каси самостійно, в залежності від форми власності і об'єму проведених господарських операцій.

Касиром заповнюються певні касові документи: прибуткові і видаткові касові ордери, які групуються в Касовій книзі. Кредитові обороти з Касової книги заносяться в кінці звітного періоду в журнал-ордер № 1, а дебетові обороти – у відомість.

З обліку касових операцій планом рахунків передбачено рахунок 30 „Каса”, по дебету якого відображується надходження коштів в касу, а по кредиту – їх вибуття та виплата з каси.

Підприємству необхідні кошти для ведення своєї діяльності та для розрахунків. Розрахунки з різними кредиторами здійснюються по безготівковим розрахункам. Для цього підприємство в установі банку відкриває свій рахунок, заповнюючи певні документи.

Існують певні форми розрахунків у випадку безготівкових перерахувань: платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, акредитиви, грошові чеки, розрахункові чеки. Для контролю за рухом коштів на поточному рахунку банк передає клієнтам виписку банку. З обліку рахунків в банках передбачено рахунок 31 „Рахунки в банках” по дебету якого відображується наявність та надходження коштів, а по кредиту – їх вибуття. Підсумкові результати оформляються в Журналі-ордері № 1 та відомості до нього.

Облік коштів на інших рахунках в банках ведуть на субрахунках 313 „Інші рахунки в банку в національній валюті” і 314 „Інші рахунки в банку в іноземній валюті”. В основному цей рахунок відкривають при надходженні капітальних інвестицій, для контролю за цільовим використанням коштів. Їх облік ведуть так само, як і на основному рахунку 31 і в журналі-ордері № 1.

Облік інших коштів ведеться на рахунку 33 „Інші кошти” в розрізі визначених планом рахунків субрахунків. На ньому обліковують грошові документи, які знаходяться у касі (оплачені путівки, поштові марки, марки гербового збору, проїзні документи на службові роз'їзди та інші) та грошові кошти в дорозі, які внесені в касу банку поштового відділення для зарахування на поточний рахунок, але ще не зараховані за призначенням (виручка, сума по векселях одержаних тощо)

Підприємства можуть відкривати валютні рахунки. Господарські операції виражені в іноземній валюті підлягають перерахуванню в грошову одиницю України за курсом НБУ. Визначені певні дати за якими здійснюють перерахунок в іноземній валюті.

Лекція 12. Облік дебіторської заборгованості

План

1. Дебіторська заборгованість, критерії її визначення, класифікація та оцінка.
2. Облік довгострокової дебіторської заборгованості.
3. Облік поточної дебіторської заборгованості.

4. Облік безнадійної дебіторської заборгованості.

Бухгалтерський облік розрахунків з дебіторами ведеться на таких рахунках: 18 „Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи”, 36 „Розрахунки з покупцями та замовниками”, 37 „Розрахунки з різними дебіторами”, 38 „Резерв сумнівних боргів”.

Методичні засади бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами визначає П(С)БО 10 „Дебіторська заборгованість”.

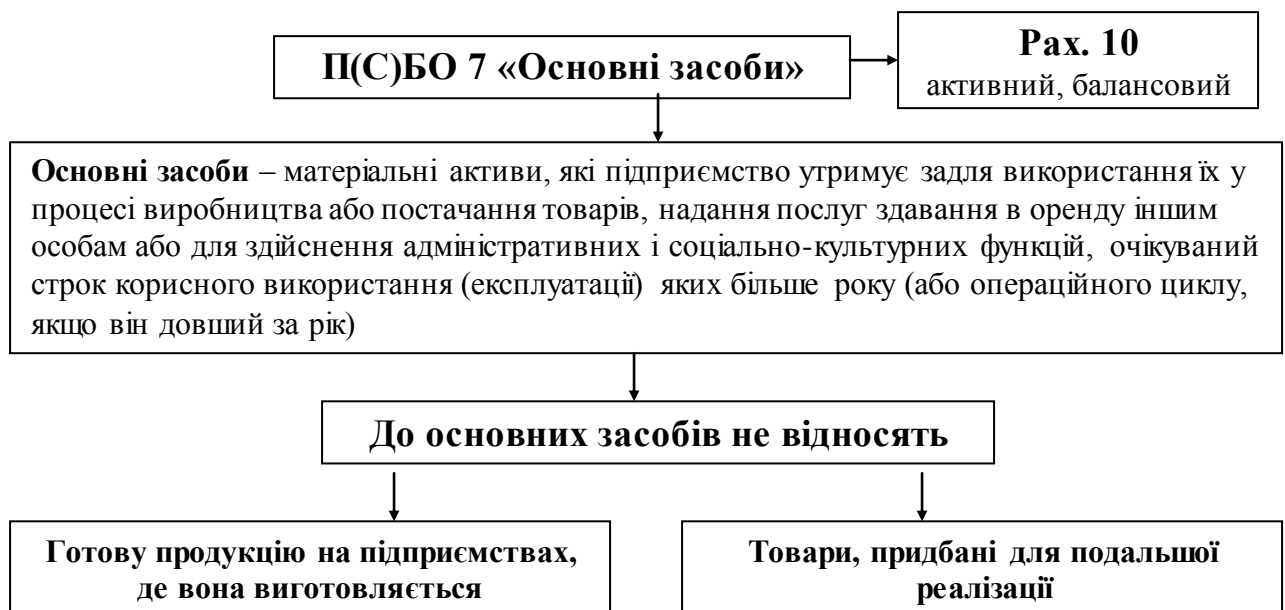
Наявність дебіторської заборгованості свідчить про вилучення коштів з обороту підприємства. Вона виникає з вини покупців. Для стягнення дебіторської заборгованості встановлені терміни позовної давності. Дебіторська заборгованість з терміном позовної давності, що минув, списується за рішенням керівника підприємства на результати фінансової діяльності після того, як були прийняті всі заходи для її стягнення. Термін позовної давності починається з дня виникнення права на позов, тобто з моменту відвантаження продукції або з моменту здійснення розрахунків, передбачених умовами договору.

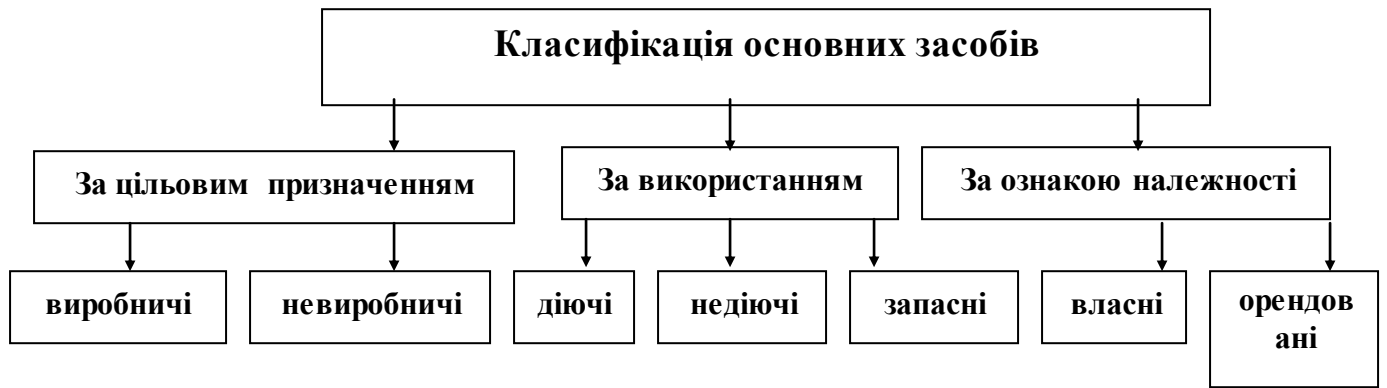
У П(С)БО 10 розкриті поняття безнадійної дебіторської заборгованості, дебіторської заборгованості, довгострокової дебіторської заборгованості, поточної дебіторської заборгованості, сумнівного боргу, чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості; визначена оцінка дебіторської заборгованості та її визнання; визначені способи чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості.

Лекція 13. Облік необоротних активів

План

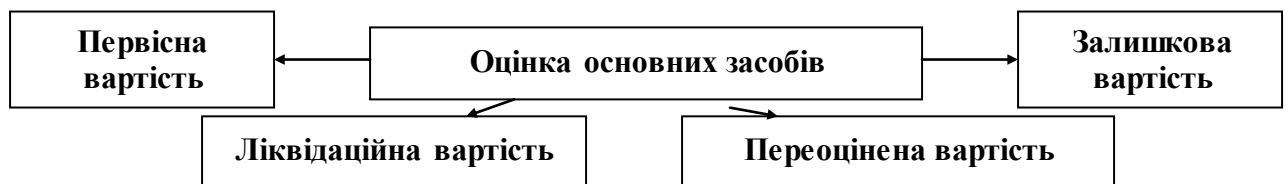
1. Облік основних засобів.
2. Облік амортизації основних засобів.
3. Порядок проведення інвентаризації основних засобів.
4. Облік орендованих основних засобів.
5. Облік інших необоротних матеріальних активів.
6. Облік нематеріальних активів.

Групи основних засобів, інших необоротних активів та мінімально допустимий строк їх амортизації (діють з 01.04.2011 р. згідно Податкового кодексу України)

Групи	Мінімально допустимий строк корисного використання
Група 1 – земельні ділянки	-
Група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
Група 3 – будівлі	20
споруди	15
передавальні пристрої	10
Група 4 – машини та обладнання (ЕОМ, модеми, телефони тощо вартість яких перевищує 2500 грн.)	5
	2
Група 5 – транспортні засоби	5
Група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
Група 7 – тварини	6
Група 8 – багаторічні насадження	10
Група 9 – інші основні засоби	12
Група 10 – бібліотечні фонди	-
Група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	-
Група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	5
Група 13 – природні ресурси	-
Група 14 – інвентарна тара	6
Група 15 – предмети прокату	5
Група 16 – довгострокові біологічні активи	7

Первісною оцінкою основних засобів є собівартість їх придбання або створення. Первісна вартість складається з таких витрат:
суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків)
реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів
суми ввізного мита
суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству)
витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів
витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів
інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою

Первісна оцінка при надходженні основних засобів

Первісна вартість об'єктів основних засобів, зобов'язання по розрахунках за якими визначені загальною сумою за кілька об'єктів, обчислюється розподілом цієї суми пропорційно звичайній ціні окремого об'єкта основних засобів

Первісна вартість безоплатно одержаних основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату утримання

Первісною вартістю основних засобів, що внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість

Первісна вартість об'єктів, переведених до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції тощо дорівнює її собівартості, яка визначається згідно з П(С)БО 9 «Запаси» та 16 «Витрати»

Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливу вартість, то первісною вартістю об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є справедлива вартість переданого об'єкта, з включенням різниці до витрат звітного періоду

Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт, дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта засобів, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана під час обміну

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання

Переоцінена вартість – проводять переоцінку, якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів суттєво відрізняється від справедливої вартості на дату балансу

Переоцінена вартість – визначається множенням відповідної первісної вартості і суми зносу об'єкта основних засобів на індекс переоцінки

Індекс переоцінки – визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється на його залишкову вартість

- 1) Сума дооцінки – включається до складу капіталу у дооцінках.
- 2) Сума уцінки – до складу витрат.

П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»

Вигоди від відновлення корисності – величина, на яку сума очікуваного відшкодування активу (у межах балансової (залишкової) вартості цього активу, визначення на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності) перевищує його балансову (залишкову) вартість.

Втрати від зменшення корисності – сума, на яку балансова (залишкова) вартість перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Група активів, яка генерує грошові потоки – мінімальна група активів, використання якої приводить до збільшення грошових коштів окремо від інших активів (групи активів).

Сума очікуваного відшкодування активу – найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації активу або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу.

Чиста вартість реалізації активу – справедлива вартість активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від ліквідації (реалізації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)

Основні засоби вибувають із господарства з таких причин:

безкоштовна передача іншим організаціям за рішенням або дозволом вищестоящої організації; зношування в результаті закінчення амортизаційного строку їх служби і непридатності до подальшого використання; непридатність для використання в наслідок аварій, стихійного лиха тощо; морально застарілі об'єкти основних засобів; відсутність об'єкта в натурі через крадіжку, нестачу.

За П(С)БО 7 визначено, що активи можуть вибувати в разі її безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом.

Залишкова вартість – це різниця між первісною вартістю і сумою зносу

Основні документи з обліку основних засобів

Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, Акт приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих (модернізованих) об'єктів, Акт списання основних засобів, Акт списання автотранспортних засобів, Інвентарних списків основних засобів, Описі інвентарних карток з обліку основних засобів, Відомість розподілу витрат з утримання й експлуатації машинно-тракторного парку, інвентарні картки, книга обліку основних засобів, Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули, Зведена відомість амортизації основних засобів та інших необоротних активів

Журнал-ордер № 4А с.-г. (журнал № 4) та відомості до них

Облік нематеріальних активів

П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»

Рах. 12 – активний, балансовий

Нематеріальні активи – активи, які не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифіковані (незалежно від строку їх корисного використання (експлуатації))

Не визнаються нематеріальними активами, а відображаються у складі витрат, у тому періоді, у якому їх здійснено такі витрати:

- дослідження;
- підготовку й перепідготовку кадрів;
- рекламу та просування продукції на ринку;
- створення, реорганізацію та переміщення підприємства або його частини;
- підвищення ділової репутації підприємства, вартість видань;
- створення торгових марок (товарних знаків).

Групи нематеріальних активів та мінімально допустимий строк їх амортизації (діють з 01.04.2011 р. згідно Податкового кодексу України)

Групи	Мінімально допустимий строк корисного використання
Група 1 – права користування природними ресурсами	Відповідно до правовстановлюючого документа
Група 2 – права користування майном	- // -
Група 3 – права на комерційні позначення (торгові марки, знаки)	- // -
Група 4 – права на об'єкти промислової власності	- // -, але не менше як на 5 років
Група 5 – авторське право та суміжні з ним права	- // -, але не менше як 2 років
Група 6 – інші нематеріальні активи (право на видання діяльності тощо)	- // -

Основні документи з обліку нематеріальних активів

Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, Інвентарна тара обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів

Облік амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів

Рах 13 – пасивний, балансовий

Амортизація – процес перевтілення вартості із необоротних активів в оборотні шляхом перенесення її живою працею на готову продукцію

Амортизації підлягають: витрати на придбання основних засобів, нематеріальних активів та довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності;

- витрати на самостійне виготовлення основних засобів вирощування довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності, у тому числі витрати на оплату заробітної плати працівникам, які були зайняті на виготовленні таких основних засобів;

- витрати на проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів, що перевищують 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного року;

- витрати на капітальне поліпшення землі, не пов'язане з будівництвом, а саме іригацію, осушення та інше подібне капітальне поліпшення землі;

- капітальні інвестиції, отримані платником податку з бюджету, у вигляді цільового фінансування на придбання об'єкта інвестування за умови визнання доходів пропорційно суми нарахованої амортизації по такому об'єкту відповідно до положень підпункту 137.2.1 п. 137.2 статті 137 ПКУ;

- сума переоцінки вартості основних засобів, проведеної відповідно до статті 146 ПКУ;

- вартість безоплатно отриманих об'єктів енергопостачання, газо- і теплозабезпечення, водопостачання, каналізаційних мереж, побудованих споживачами на вимогу спеціалізованих експлуатуючих підприємств згідно з технічними умовами на приєднання до вказаних мереж або об'єктів.

Амортизації не підлягають: утримання основних засобів, що знаходяться на консервації; ліквідацію основних засобів; придбання (виготовлення) сценічно-постановочних предметів вартістю до 5 тис. грн. театральними підприємствами – платниками податку; витрати на виробництво національного фільму та придбання майнових прав інтелектуальної власності на національний фільм.

Методи нарахування амортизації

Методи нарахування амортизації	Розрахунок
Прямолінійний	Річна сума амортизації (РСА) визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів
Зменшення залишкової вартості	РСА визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації (РНА). РНА ($y\%$) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість
Прискорене зменшення залишкової вартості	РСА визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється відповідно до строку корисного використання об'єкта і подвоюється
Кумулятивний	РСА визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання
Виробничий	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів

Метод прискореного зменшення залишкової вартості застосовується лише при нарахуванні амортизації до об'єктів основних засобів, що входять до груп 4 і 5.
Амортизація об'єктів груп 9, 12, 14, 15 нараховується за одним із вищенаведених методів.
Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися за рішенням платника податків у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % його вартості, яка амортизується, та решта 50 % вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 % його вартості.

Суми амортизаційних відрахувань не підлягають вилученню до бюджету, а також не можуть бути базою для нарахування будь-яких податків та зборів.

Документи: Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули, Зведена відомість амортизації основних засобів та інших необоротних активів.

Підручники, навчальні посібники, методичні матеріали щодо вивчення дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання

Основна

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку. – Житомир: ЖІТІ, 2006. – 444 с.
2. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. / за заг. ред. к.е.н., доц. Н.М. Сіренко. – Миколаїв : МДАУ, 2010. – 439 с.
3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. – К., 2000. – 250 с.
4. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: Навч. посіб. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури», 2010. – 488 с.
5. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: Навч. посіб. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури», 2012. – 400 с.
6. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16. 07. 1999 р. № 996 – XIV.
7. Інструкція „Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій”, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.
8. Михайлов М.Г. Бухгалтерський облік (теорія): Навч. посіб. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури», 2007. – 248 с.
9. „План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.
10. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України.
11. Постанова „Про затвердження програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів” від 28 жовтня 1998 р. № 1706. Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів.
12. Сук Л.К., Сук Л.К. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 507 с.
13. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – К.: Знання, 2012. – 647с.
14. Сук Л.К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: Каравела; Піча Ю.В., 2009. – 624 с.
15. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – К.: Алерта, 2006. – 1080 с.
16. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с.
17. Чацкіс Ю.С. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – К.: ТОВ «Центр учбової літератури», 2011. – 528 с.
18. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку. – К.: Знання, 2015. – 572 с.

Допоміжна

1. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: Підручник. / За ред. В.Я. Амбросова. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 896 с.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": затв. наказом Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 28.02.2013 р. № 336/228684
3. Облік сільськогосподарської діяльності: Навчальний посібник / За ред. Жука В.М. – К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. – 368 с.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах": затв. наказом Мінфіну України від 28.05.1999 р. № 137 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 21.06.1999 р. № 392/3685 (зі змінами та доповненнями).
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": затв. наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 18.05.2000 р. № 288/4509 (зі змінами та доповненнями).
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": затв. наказом Мінфіну України від 20.10.1999 р. № 248 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 02.11.1999 р. № 751/4044 (зі змінами та доповненнями).
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід": затв. наказом Мінфіну України від 29.11.1999 р. № 290 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 14.12.1999 р. № 860/4153 (зі змінами та доповненнями).
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати": затв. наказом Мінфіну України від 31.12.1999 р. № 318 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 19.01.2000 р. № 27/4248 (зі змінами та доповненнями).
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток": затв. наказом Мінфіну України від 28.12.2000 р. № 353 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 20.01.2001 р. № 47/5238 (зі змінами та доповненнями).
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва": затв. наказом Мінфіну України від 25.02.2000 р. № 39 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 25.03.2000 р. № 161/4382 (зі змінами та доповненнями).
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам": затв. наказом Мінфіну України від 28.10.2003 р. № 601 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 10.11.2003 р. № 1025/8346.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 "Діяльність, що припиняється": затв. наказом Мінфіну України від 07.11.2003 р. № 617 та зареєстровано в Міністерстві юстицій України від 17.11.2003 р. № 1054/8375 (зі змінами та доповненнями).
13. Хомин П.Я., Журавель Г.П. Звітність підприємств. – Навч. посіб. – К.: ВД Професіонал, 2006. – 656 с.